

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 21ης Μαρτίου 2002 *

Στην υπόθεση C-36/00,

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από τον S. Ortiz Vaamonde, με τόπο
επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγον,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους J. Guerra
Fernández και K.-D. Borchardt, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 2000/131/ΕΚ της Επιτροπής,
της 26ης Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση την οποία έθεσε σε
εφαρμογή η Ισπανία υπέρ των κρατικών ναυπηγείων (ΕΕ 2000, L 37, σ. 22),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από την F. Macken (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, και τους C. Gulmann, R. Schintgen, B. Σκουρή και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed
γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, προϊσταμένη τμήματος,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις αγορεύσεις των διαδίκων κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 2001,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 11ης Οκτωβρίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Φεβρουαρίου 2000, το Βασίλειο της Ισπανίας ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 230, πρώτο εδάφιο, ΕΚ, την ακύρωση της αποφάσεως 2000/131/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ των κρατικών ναυπηγείων (ΕΕ 2000, L 37, σ. 22, στο εξής: προσβαλλομένη απόφαση).

Η εφαρμοστέα κανονιστική ρύθμιση

- 2 Η οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1990, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27), η εφαρμογή της οποίας παρατάθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 3094/95 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, για τις ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία (ΕΕ L 332, σ. 1), προβλέπει συγκεκριμένους κανόνες εφαρμοστέους στις ενισχύσεις στον τομέα αυτό, οι οποίοι συνιστούν παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 3 Με τον κανονισμό (ΕΚ) 1013/97 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1997, για την ενίσχυση ορισμένων ναυπηγείων που τελούν υπό αναδιάρθρωση (ΕΕ L 148, σ. 1), το Συμβούλιο ενέκρινε τις ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση των ναυπηγείων διαφόρων κρατών μελών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα ισπανικά κρατικά ναυπηγεία.
- 4 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1013/97 προβλέπει:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 3094/95 που αφορά τα ναυπηγεία που τελούν υπό αναδιάρθρωση και τα οποία προσδιορίζονται με τις κατωτέρω παραγράφους 2, 3 και 4, η Επιτροπή δύναται να κηρύξει μια επιπρόσθετη ενίσχυση λειτουργίας συμβατή με την κοινή αγορά, όσον αφορά τους συγκεκριμένους σκοπούς, εφόσον δεν υπερβαίνει τα καθοριζόμενα ποσά.

[...]

4. Ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση των κρατικών ναυπηγείων της Ισπανίας δύνανται να θεωρηθούν συμβατές με την κοινή αγορά μέχρι ανωτάτου ποσού 135 028 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών και υπό τις ακόλουθες μορφές:

- πληρωμές τόκων μέχρι ανωτάτου ποσού 62 028 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών κατά το διάστημα 1988-1994 για δάνεια που ελήφθησαν για την κάλυψη ενισχύσεων που είχαν εγκριθεί και δεν εκταμιεύθηκαν,
- εκπτώσεις φόρων κατά την περίοδο 1995-1999 μέχρι ανωτάτου ποσού 58 000 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών,
- εισφορά κεφαλαίου κατά το 1997 μέχρι ανωτάτου ποσού 15 000 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών.

Όλες οι υπόλοιπες διατάξεις της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ τυγχάνουν εφαρμογής επί των προαναφερθέντων ναυπηγείων.

Η Ισπανική Κυβέρνηση συμφωνεί να προβεί, σύμφωνα με χρονοδιάγραμμα που θα εγκρίνει η Επιτροπή και οπωσδήποτε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1997, σε πραγματική και οριστική μείωση της δυναμικότητας των ναυπηγείων κατά 30 000 τόνους cgt [τόνους αντισταθμισμένης ολικής χωρητικότητας].»

Σύμφωνα με τον κανονισμό 1013/97, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 6 Αυγούστου 1997, απόφαση με την οποία εγκρίνει, μεταξύ άλλων, τις ενισχύσεις υπέρ των ισπανικών κρατικών ναυπηγείων (στο εξής: εγκριτική απόφαση).

- 6 Κατόπιν ανταλλαγής αλληλογραφίας μεταξύ των ισπανικών αρχών και της Επιτροπής και την κίνηση εκ μέρους της Επιτροπής της διαδικασίας έρευνας του άρθρου 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ), η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση στις 26 Οκτωβρίου 1999.

Το πραγματικό πλαίσιο

- 7 Το πραγματικό πλαίσιο, όπως εκτίθεται στα σημεία 6 έως 9 του σκεπτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι το εξής:

«(6) Βάσει απόφασης που έλαβε τον Αύγουστο 1997 [κρατική ενίσχυση C 56/95 (ΕΕ 1997, C 354, σ. 2)], η Επιτροπή ενέκρινε κρατικές ενισχύσεις συνολικού ύψους 229,008 δισεκατομμυρίων ισπανικών πεσετών (ESP) κατ' ανώτατο όριο υπέρ της αναδιάρθρωσης των κρατικών ναυπηγείων της Ισπανίας. Η δέσμη των εγκεκριμένων ενισχύσεων περιλάμβανε ειδικές εκπτώσεις φόρου μέχρι ανώτατου ποσού 58 δισεκατομμυρίων ESP κατά την περίοδο 1995-1999.

(7) Όταν καταρτίστηκε αρχικά το σχέδιο αναδιάρθρωσης, τα ναυπηγεία ανήκαν ακόμη στον όμιλο INI (Instituto Nacional de Industria) και μπορούσαν να μειώνουν τις μετά τους φόρους ζημίες κατά 28 % μέσω του INI, βάσει της γενικά ισχύουσας εθνικής ισπανικής νομοθεσίας, αντισταθμίζοντας τις ζημίες με τα κέρδη άλλων εταιρειών του ομίλου. Κατά τη διατύπωση των οικονομικών προβλέψεων του σχεδίου θεωρήθηκε δεδομένο ότι οι εκπτώσεις φόρου θα εξακολουθούσαν να παρέχονται, παρά το γεγονός ότι από την 1η Αυγούστου 1995 τα ναυπηγεία ανήκαν στη ζημιογόνο κρατική εταιρεία χόλντινγκ Agencia Industrial del Estado (AIE). Ως εκ τούτου, ψηφίστηκε νόμος [ο νόμος αριθ. 13/96, της 30ής Δεκεμβρίου, BOE 315, της 31ης Δεκεμβρίου 1996, σ. 38974] ο οποίος επέτρεπε στις εταιρείες που βρίσκονταν σε ανάλογη θέση να συνεχίσουν, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1999, να λαμβάνουν από το κράτος ποσά ισοδύναμα με εκείνα που θα δικαιούντο στο πλαίσιο του συστήματος φορολογικής ενοποίησης. Βάσει των προβλεπόμενων ζημιών

στο πλαίσιο του σχεδίου αναδιάρθρωσης, υπολογίστηκε ότι οι εκπτώσεις φόρου υπέρ των κρατικών ναυπηγείων θα ανέρχονταν σε 58 δισεκατομμύρια ESP. [...]

(8) Την 1η Σεπτεμβρίου 1997 τα ναυπηγεία εντάχθηκαν στον όμιλο Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI), ο οποίος, όπως και ο όμιλος INI, μπορεί να επωφεληθεί από τους γενικούς κανόνες περί φορολογικής ενοποίησης για την αντιστάθμιση κερδών και ζημιών.

(9) Η δέσημη ενισχύσεων εγκρίθηκε υπό τον όρο ότι το συνολικό ποσό καθώς και τα επί μέρους ποσά ανά κατηγορία ενίσχυσης αποτελούσαν το ανώτατο όριο. [...] Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συγκέντρωσε η Επιτροπή στο πλαίσιο της παρακολούθησης του σχεδίου αναδιάρθρωσης, τα ναυπηγεία έλαβαν το 1998 ειδική έκπτωση φόρου ύψους 18,451 δισεκατομμυρίων ESP παρόλο που τα ναυπηγεία έλαβαν και έκπτωση φόρου βάσει γενικών μέτρων το 1998, η οποία αντιστοιχούσε στις ζημίες τους του 1997, σύμφωνα με τους ισπανικούς κανόνες σχετικά με τη φορολογική ενοποίηση, κατόπιν της ένταξής τους στον όμιλο SEPI.»

8 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το αν η ειδική έκπτωση φόρου 18,451 δισεκατομμυρίων ESP συμβιβάζεται με την εγκριτική απόφαση και την κοινή αγορά.

Η προσβαλλομένη απόφαση

9 Στο σημείο 57 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κρατικά ναυπηγεία της Ισπανίας έλαβαν ενίσχυση υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου ύψους 18,451 δισεκατομμυρίων ESP, η οποία δεν μπορεί νομίμως να δικαιολογηθεί.

Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μολοντί δεν σημειώθηκε υπέρβαση του συνολικού ορίου της ενίσχυσης, το εν λόγω ποσό όμως αποτελούσε το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο. Στο πλαίσιο του ανωτάτου αυτού ορίου, η ενίσχυση, σύμφωνα με την Επιτροπή, έπρεπε να αντιστοιχεί μόνο στα φορολογητέα αποτελέσματα και η έγκρισή της βασίσθηκε στην υπόθεση ότι τα ναυπηγεία δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από εκπτώσεις φόρου βάσει του γενικού ισπανικού συστήματος περί φορολογικής ενοποίησης (στο εξής: γενικές εκπτώσεις φόρου). Τούτο αποτέλεσε ουσιώδη προϋπόθεση για την έγκριση της ενίσχυσης και, συνεπώς, για το συμβατό της ενίσχυσης με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ.

- 10 Στο σημείο 58 της προσβαλλομένης απόφασης, η Επιτροπή, θεωρώντας ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η εγκριθείσα το 1998 ειδική έκπτωση φόρου 18,451 δισεκατομμυρίων ESP δεν συμβιβάζεται πλέον με το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ ούτε με την κοινή αγορά υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, αποφάσισε ότι το ποσό αυτό, πλέον τόκων, πρέπει να επιστραφεί.
- 11 Η προσβαλλομένη απόφαση κοινοποιήθηκε στο Βασίλειο της Ισπανίας στις 2 Δεκεμβρίου 1999.

Η προσφυγή

- 12 Η Ισπανική Κυβέρνηση, η οποία προβάλλει τέσσερις λόγους προς στήριξη της προσφυγής της, ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την προσβαλλομένη απόφαση και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 13 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της προσφυγής ως αβάσιμης και την καταδίκη του Βασιλείου της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως*Επιχειρήματα των διαδίκων*

14 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, κατ' αρχάς, ότι η προσβαλλομένη απόφαση παραβαίνει το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ, λόγω μη εφαρμογής της διατάξεως αυτής. Σύμφωνα με την κυβέρνηση αυτή, από τη στιγμή που η Επιτροπή θεώρησε ότι οι ενισχύσεις τις οποίες αφορά η προσβαλλομένη απόφαση κατέστησαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, ήταν υποχρεωμένη να τις επανεξετάσει, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ως υφιστάμενες ενισχύσεις και όχι, όπως έπραξε, ως νέες ενισχύσεις.

15 Η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται στη συνέχεια ότι η προσβαλλομένη απόφαση βασίζεται στην προβαλλομένη μη τήρηση εκ μέρους των ισπανικών αρχών προϋποθέσεως της εγκριτικής αποφάσεως, η δε προϋπόθεση αυτή είναι ότι τα ναυπηγεία εξακολουθούν να εμπίπτουν σε φορολογικό καθεστώς που δεν τους επιτρέπει να απολαύουν γενικών εκπτώσεων φόρου. Συνεπώς, η Επιτροπή, αντί να περιμένει να ολοκληρωθεί η καταβολή των προηγούμενων εγκριθεισών ενισχύσεων, προτού κινήσει την προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασία, έπρεπε να πληροφορήσει τις εθνικές αρχές για την υποτιθέμενη αυτή παράβαση. Μη ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή προσέβαλε τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της χρηστής διοικήσεως.

16 Τέλος, θεωρώντας ότι, από τη στιγμή που τα ναυπηγεία μπόρεσαν εκ νέου να λάβουν γενικές εκπτώσεις φόρου βάσει του γενικού ισπανικού συστήματος περί φορολογικής ενοποιήσεως, οι προηγούμενες εγκριθείσες ενισχύσεις υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου κατέστησαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά διότι δεν ήταν πλέον απαραίτητες, η Επιτροπή, χωρίς άλλη προειδοποίηση, θέσπισε νέο κριτήριο μη συμβατού των ενισχύσεων μετά τη ρητή έγκρισή τους. Ενεργώντας με τον τρόπο

αυτό, η Επιτροπή προσέβαλε τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της έντιμης συνεργασίας και της καλής πίστης. Επιπλέον, μολονότι ήταν αναγκαίο να δικαιολογηθεί η εφαρμογή των ήδη εγκριθεισών ενισχύσεων, εν προκειμένω, η πολυπλοκότητα και η μη επαρκής αιτιολογία της εγκριτικής αποφάσεως επέβαλαν, τουλάχιστον, η Επιτροπή να ειδοποιήσει συναφώς τις ισπανικές αρχές.

- 17 Η Επιτροπή αμφισβητεί την υποθετική περίπτωση επί της οποίας η Ισπανική Κυβέρνηση θεμελιώνει τον πρώτο λόγο ακυρώσεως. Οι φορολογικές ενισχύσεις μπορεί να θεωρηθεί ότι εγκρίνονται μόνον αν πληρούν όλες τις προϋποθέσεις της εγκριτικής αποφάσεως. Στην περίπτωση που οι όροι αυτοί δεν πληρούνται, οι εν λόγω ενισχύσεις στερούνται αυτομάτως της προστασίας που χορηγεί η απόφαση αυτή και πρέπει συνεπώς να θεωρηθούν ως νέες ενισχύσεις. Προκειμένου για νέες ενισχύσεις, η διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, που ακολουθήθηκε εν προκειμένω, είναι η πρόσφορη διαδικασία για να εξεταστεί αν οι εν λόγω ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.
- 18 Η Επιτροπή θεωρεί, ότι υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν υποχρεούνταν να επισημάνει τις συνέπειες της εντάξεως των ναυπηγείων στον όμιλο SEPI όταν πραγματοποιήθηκε η ένταξη αυτή. Πράγματι, η ένταξη αυτή δεν συνεπάγεται, καθ'αυτή, παράβαση των διατάξεων της εγκριτικής αποφάσεως. Επιπλέον, μόλις η Επιτροπή έλαβε γνώση της παραβάσεως, κίνησε την προκαταρκτική έρευνα που κατέληξε στην κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.
- 19 Σύμφωνα με την Επιτροπή, στην Ισπανική Κυβέρνηση εναπόκειτο να την πληροφορήσει περί της αποφάσεώς της να συνεχίσει να χορηγεί ειδικές εκπτώσεις φόρου στα ναυπηγεία, παρά την ένταξή τους στον όμιλο SEPI. Δεδομένου ότι η Ισπανική Κυβέρνηση δεν την πληροφόρησε, η κυβέρνηση αυτή δεν μπορεί να προβάλει προσβολή της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 20 Εκ προοιμίου, υπενθυμίζονται οι κρίσιμοι για την υπόθεση κανόνες του συστήματος ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων που θεσπίζεται με τη Συνθήκη.
- 21 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, εκτός των προβλεπόμενων στη Συνθήκη παρεκκλίσεων, οποιαδήποτε ενίσχυση που χορηγείται από κράτος μέλος ή με κρατικούς πόρους και νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής θεωρείται ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά κατά το μέτρο που επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 22 Το άρθρο 88 ΕΚ προβλέπει ειδική διαδικασία για τη διαρκή εξέταση και τον έλεγχο των ενισχύσεων εκ μέρους της Επιτροπής.
- 23 Οι διαδικαστικοί κανόνες που θεσπίζονται με τη Συνθήκη διαφέρουν ανάλογα με το αν οι επίδικες ενισχύσεις συνιστούν υφιστάμενες ή νέες ενισχύσεις. Ενώ οι πρώτες υπάγονται στο άρθρο 88, παράγραφοι 1 και 2, ΕΚ, οι δεύτερες διέπονται από το άρθρο 88, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ (απόφαση της 30ής Ιουνίου 1992, C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4145, σκέψη 22).
- 24 Όταν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι μια ενίσχυση, για την οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ'εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων, δεν πληροί τις τεθείσες με την απόφαση περί εγκρίσεως του καθεστώτος αυτού προϋποθέσεις και συνεπώς δεν καλύπτεται πλέον από την απόφαση αυτή, η ενίσχυση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως νέα ενίσχυση (βλ., συναφώς, την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4635, σκέψεις 24 έως 26).

- 25 Πράγματι, όταν, κατά τη χορήγηση ενισχύσεως κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου προγράμματος, το κράτος μέλος δεν πληροί τους όρους υπό τους οποίους η Επιτροπή εξέδωσε την εγκριτική της απόφαση περί του καθεστώτος αυτού, εφόσον η χορηγούμενη ενίσχυση είναι νέα ενίσχυση, η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει την ειδική διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, ΕΚ (βλ., συναφώς, την απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1992, C-294/90, *British Aerospace και Rover κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1992, σ. I-493, σκέψη 13).
- 26 Τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης περιπτώσεως πρέπει να εξεταστούν υπό το φως των διαπιστώσεων αυτών.
- 27 Από την εγκριτική απόφαση προκύπτει ότι, ενόψει της τότε νομικής και φορολογικής καταστάσεως των ισπανικών κρατικών ναυπηγείων, η Επιτροπή ενέκρινε τις ενισχύσεις υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου, μέχρι ύψους 58 δισεκατομμυρίων ESP. Πράγματι, οι ενισχύσεις αυτές είχαν σκοπό να επιτρέψουν στα εν λόγω ναυπηγεία, τα οποία, όταν αποτελούσαν μέρος του ομίλου INI, μπορούσαν να μειώνουν τις μετά τους φόρους ζημίες τους κατά 28 % δυνάμει του γενικού συστήματος περί φορολογικής ενοποιήσεως (γενικές εκπτώσεις φόρου), να εξακολουθήσουν να έχουν την ίδια μεταχείριση, ακόμη και όταν έπαυσαν να αποτελούν μέρος του ομίλου INI.
- 28 Όταν ανήκαν στον όμιλο INI, τα ναυπηγεία είχαν τη δυνατότητα να αντισταθμίζουν τις μετά τους φόρους ζημίες τους από τα κέρδη άλλων εταιριών του ομίλου. Όταν η αντιστάθμιση αυτή των ζημιών δεν ήταν πλέον δυνατή, μετά την απορρόφηση των ναυπηγείων από την ΑΙΕ, ο νόμος 13/96 τους επέτρεψε παρ' όλ' αυτά να εξακολουθήσουν να έχουν φορολογικό καθεστώς ισοδύναμο με αυτό που δικαιούνταν προηγουμένως.
- 29 Συνομολογείται όμως ότι, κατόπιν της εντάξεώς τους, την 1η Σεπτεμβρίου 1997, στον όμιλο SEPI, τα ναυπηγεία μπόρεσαν εκ νέου να αντισταθμίσουν τις μετά τους φόρους ζημίες τους με τα κέρδη άλλων εταιριών του ομίλου. Συνεπώς μπορούσαν να

επωφεληθούν από τις γενικές εκπτώσεις φόρου βάσει των ισπανικών γενικών φορολογικών κανόνων όπως κατά την εποχή που αποτελούσαν μέρος του ομίλου INI, λαμβάνοντας συγχρόνως ειδικές εκπτώσεις φόρου βάσει των εγκεκριμένων με την εγκριτική απόφαση κρατικών ενισχύσεων.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή δικαιούνται να θεωρήσει ότι δεν πληρούνταν πλέον οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων ήταν δυνατή η χορήγηση των ενισχύσεων και ότι η καταβολή του 1998 από την Ισπανική Κυβέρνηση του ποσού των 18,451 δισεκατομμυρίων ESP υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου δεν συμβιβάζεται πλέον με την εγκριτική απόφαση.

31 Συνεπώς, οι επίδικες ενισχύσεις δεν καλύπτονται από την εγκριτική απόφαση.

32 Κατά συνέπεια, οι χορηγηθείσες το 1998 ενισχύσεις βάσει της χρήσεως 1997 υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου πρέπει να χαρακτηριστούν ως νέες ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ.

33 Το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι η Επιτροπή έπρεπε να την πληροφορήσει, πριν από την καταβολή των επιδίκων ενισχύσεων, ότι οι ενισχύσεις αυτές κατέστησαν ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά κατόπιν της τροποποίησης των περιστάσεων δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

34 Πράγματι, η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν να συναγάγει από το γεγονός ότι τα ναυπηγεία, κατά τη διάρκεια του έτους 1997, εντάχθηκαν εκ νέου σε εταιρία holding, επί της οποίας τυγχάνει εφαρμογής το γενικό καθεστώς φορολογικής ενοποίησης, ότι η Ισπανική Κυβέρνηση εξακολουθούσε να τους χορηγεί ειδικές εκπτώσεις φόρου.

- 35 Τέλος, ο ισχυρισμός της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι η Επιτροπή θέσπισε, με την προσβαλλομένη απόφαση, νέο κριτήριο συμβατού με την κοινή αγορά των ενισχύσεων τις οποίες αφορά η εγκριτική απόφαση δεν είναι βάσιμος.
- 36 Πράγματι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 27 έως 30 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή στήριξε την εκτίμησή της περί του μη συμβατού των εν λόγω ενισχύσεων στη μη τήρηση εκ μέρους των ισπανικών αρχών της εγκριτικής αποφάσεως.
- 37 Υπό τις συνθήκες αυτές, οι αιτιάσεις της Ισπανικής Κυβερνήσεως που αντλούνται από την προσβολή των αρχών της ασφαλείας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της χρηστής δημοσίας διοικήσεως, που στηρίζονται στον ισχυρισμό αυτό, πρέπει να απορριφθούν.
- 38 Ενόψει των προεκτεθέντων, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 39 Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, η Ισπανική Κυβέρνηση προσάπτει στην Επιτροπή, επικουρικώς, πλήρη έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά την ύπαρξη νέας κρατικής ενισχύσεως. Η προσβαλλομένη απόφαση δεν αναφέρει καν την ύπαρξη των δύο από τις τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, που πρέπει να συντρέχουν ώστε τα θεσπιζόμενα μέτρα να συνιστούν κρατική ενίσχυση, δηλαδή ότι τα μέτρα αυτά «νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και [...] επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

- 40 Σύμφωνα με την Ισπανική Κυβέρνηση, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου, από τις περιστάσεις χορηγήσεως της ενισχύσεως, προκύπτει ότι μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών, η Επιτροπή δεν απαλλάσσεται της υποχρεώσεως να αναφέρει τις περιστάσεις αυτές.
- 41 Η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, αντίθετα προς αυτά που προβάλλει η Επιτροπή, ότι η προσβαλλομένη απόφαση δεν παραπέμπει στις προηγούμενες αποφάσεις ή διατάξεις ώστε να εκτιμηθεί αν πληρούται η προϋπόθεση επηρεασμού του εμπορίου.
- 42 Εν προκειμένω, η Επιτροπή τονίζει ότι η φύση των μέτρων υποστηρίξεως των ναυπηγείων ως κρατικών ενισχύσεων είχε ήδη αποδειχθεί και γίνει δεκτή από όλα τα μέρη, όπως προκύπτει από την εγκριτική απόφαση. Με την προσβαλλομένη απόφαση, το μόνο επίδικο ζήτημα ήταν συνεπώς η δυνατότητα να κριθούν οι ενισχύσεις συμβατές με την κοινή αγορά. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υποχρεούνταν να ανακινήσει το ζήτημα του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών και της νοθεύσεως του ανταγωνισμού.
- 43 Εν πάση περιπτώσει, σε τομέα όπως ο επίδικος, που χαρακτηρίζεται από σημαντική διαρθρωτική πλεονάζουσα δυναμικότητα και στον οποίο δεν αμφισβητείται ο διεθνής ανταγωνισμός, είναι προφανές ότι κάθε μέτρο ενισχύσεως συνεπάγεται κινδύνους για τον ανταγωνισμό και το ενδοκοινοτικό εμπόριο.
- 44 Η Επιτροπή προσθέτει ότι πρέπει να θεωρηθεί ότι οι επίδικες ενισχύσεις δεν κοινοποιήθηκαν, ώστε δεν υποχρεούνταν να καταδείξει το πραγματικό αποτέλεσμά τους. Περαιτέρω, η Επιτροπή φρονεί ότι η ρητή παραπομπή της προσβαλλομένης αποφάσεως στην οδηγία 90/684, στον κανονισμό 1013/97 και, κυρίως, στην εγκριτική

απόφαση αρκεί για να θεωρηθεί ότι η προσβαλλομένη απόφαση είναι επαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά τα στοιχεία που επικαλείται το προσφεύγον.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ⁴⁵ Υπενθυμίζεται ότι ο κανονισμός 1013/97, κατ' εφαρμογήν του οποίου η Επιτροπή εξέδωσε την εγκριτική απόφαση, εκδόθηκε βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ).
- ⁴⁶ Δυνάμει της διατάξεως αυτής, οι κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται με απόφαση του Συμβουλίου πρέπει να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.
- ⁴⁷ Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 30 και 33 της αποφάσεως της 18ης Μαΐου 1993, C-356/90 και C-180/91, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-2323), όταν ένα σύστημα παρεκκλίσεων που έχει θεσπιστεί δυνάμει της εν λόγω διατάξεως αφορά ενισχύσεις, οι ενισχύσεις αυτές είναι, κατ' αρχήν, εξαιρεχής ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και θεωρείται ότι συμβιβάζονται μόνον υπό την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια παρεκκλίσεως που περιλαμβάνονται στην εγκριτική απόφαση του εν λόγω καθεστώτος.
- ⁴⁸ Συνεπώς, όταν η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ενισχύσεις εγκριθείσες στο πλαίσιο καθεστώτος παρεκκλίσεων, που εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ, δεν εμπίπτουν πλέον στο καθεστώς αυτό, δεν υποχρεούται να εξετάσει εκ νέου αν οι ενισχύσεις συνάδουν με τα κριτήρια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, αν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και νοθεύουν τον ανταγωνισμό.

- 49 Τέτοια απαίτηση θα ήταν παράλογη λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου της επίδικης αγοράς και αναγκαστικής διαχείρισεως, εφόσον η φύση των μέτρων υποστηρίξεως των ναυπηγείων ως κρατικών ενισχύσεων έχει ήδη αποδειχθεί και γίνει δεκτή από όλα τα μέρη.
- 50 Εξάλλου, προκειμένου για ένα σύστημα που προβλέπει παρεκκλίσεις, το σύστημα αυτό προϋποθέτει οπωσδήποτε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις είναι κατ' αρχάς ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά (βλ., επίσης, συναφώς, την προαναφερθείσα απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής, σκέψη 33).
- 51 Εξ αυτών προκύπτει ότι το κύρος της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν επηρεάζεται από την προβαλλόμενη έλλειψη αιτιολογίας όσον αφορά την ύπαρξη ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 52 Επομένως, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 53 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, που διαρθρώνεται σε τρία σκέλη, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, επί της ουσίας, η προσβαλλομένη απόφαση παραβαίνει το άρθρο 87, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο ε', ΕΚ, τον κανονισμό 1013/97 και παραβιάζει την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

- 54 Με το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού, η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, από τον κανονισμό 1013/97 και την εγκριτική απόφαση, προκύπτει ότι προϋπόθεση της εγκρίσεως των εν λόγω ενισχύσεων είναι «μια πραγματική και οριστική μείωση της δυναμικότητας των ναυπηγείων κατά 30 000 cgt». Εκτιμώντας το αντίθετο, η Επιτροπή παραβίασε τον κανονισμό αυτό καθώς και τη δημιουργηθείσα με την εγκριτική απόφαση δικαιολογημένη εμπιστοσύνη. Πράγματι, αν η εγκριτική απόφαση σκοπούσε να εξαρτήσει την καταβολή ενός μέρους των ενισχύσεων από τη διατήρηση μιας ορισμένης πραγματικής καταστάσεως, η Επιτροπή έπρεπε να το αναφέρει, πράγμα το οποίο δεν έπραξε.
- 55 Η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι το ποσό των μειώσεων των μετά τους φόρους ζημιών, το οποίο θα είχε χορηγηθεί στα ναυπηγεία παραμένοντας υπό το καθεστώς της φορολογικής ενοποιήσεως, δεν μπορούσε να προβλεφθεί, εφόσον εξαρτάται από τη φορολογητέα βάση της εταιρίας που υπόκειται σε ζημιές. Αν, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η εγκριτική απόφαση είχε εγκρίνει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στα ναυπηγεία σε αντιστάθμιση αυτών που είχαν παύσει να λαμβάνουν βάσει του συστήματος φορολογικής ενοποιήσεως, θα είχε επισημάνει ότι θα τους παρέχεται ετησίως, ως εγκεκριμένη κρατική ενίσχυση, ένα ποσό καθοριζόμενο δυνάμει της φορολογητέας βάσεως.
- 56 Με το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως, η Ισπανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η ερμηνεία της Επιτροπής ως προς το ανώτατο όριο των εγκριθεισών ενισχύσεων αντιβαίνει προς το άρθρο 87, παράγραφος 3, ΕΚ και παραβιάζει τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθόσον αντιστοιχεί με άρνηση του οριστικού χαρακτήρα της εγκριτικής αποφάσεως. Αν γίνει δεκτή η προταθείσα από την Επιτροπή ερμηνεία, η εγκριτική απόφαση θα είναι απλώς ένα είδος προσωρινής δηλώσεως προθέσεων που επιβάλλει στις ισπανικές αρχές, κατά την πραγματοποίηση του σχεδίου, να δικαιολογήσουν εκ νέου την ανάγκη χορηγήσεως των εγκριθεισών ενισχύσεων.
- 57 Σύμφωνα με την Ισπανική Κυβέρνηση, η Επιτροπή θίγει επίσης το άρθρο 1 του κανονισμού 1013/97, που ορίζει ότι «δύναται να κηρύξει μια επιπρόσθετη ενίσχυση

λειτουργίας συμβατή με την κοινή αγορά, όσον αφορά τους συγκεκριμένους σκοπούς, εφόσον δεν υπερβαίνει τα καθοριζόμενα ποσά». Η εγκριτική απόφαση ενέκρινε τις εν λόγω ενισχύσεις στο σύνολό τους, πράγμα το οποίο δικαιολογεί ότι όλες οι ενισχύσεις κρίθηκαν συμβατές με την κοινή αγορά δυνάμει οριστικής αποφάσεως της Επιτροπής.

58 Τέλος, με το τελευταίο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως, η Ισπανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, προσθέτοντας στις εγκριθείσες ενισχύσεις τα ποσά που καταβλήθηκαν βάσει του γενικού συστήματος, τα οποία δεν συνιστούν ενισχύσεις, η Επιτροπή παραβαίνει το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Πράγματι, είναι αντιφατικός ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η σώρευση των εγκριθεισών ενισχύσεων, δηλαδή των ειδικών εκπτώσεων φόρου, που χορηγήθηκαν στα ναυπηγεία βάσει του νόμου 13/96, και των γενικών μέτρων, δηλαδή των γενικών εκπτώσεων φόρου που δικαιούνταν, οι οποίες χορηγήθηκαν δυνάμει των γενικών κανόνων που εφαρμόζονται στην Ισπανία σε θέματα φορολογικής ενοποίησης, έχει ως αποτέλεσμα τα ναυπηγεία να λαμβάνουν παράνομες κρατικές ενισχύσεις.

59 Η Επιτροπή αντιτάσσει ότι ο προβληθείς από την Ισπανική Κυβέρνηση τρίτος λόγος ακυρώσεως παραβιάζει την εγκριτική απόφαση στο μέτρο που προβάλλεται ότι η απόφαση αυτή δεν επιβάλλει καμία άλλη προϋπόθεση για την έγκριση των ειδικών εκπτώσεων φόρου εκτός από την τήρηση του ανωτάτου ορίου των 58 δισεκατομμυρίων ESP και την ανάληψη δεσμεύσεως να πραγματοποιηθούν οι συμφωνηθείσες μειώσεις δυναμικότητας. Η έγκριση όμως θα δικαιολογούνταν και από το γεγονός ότι τα ναυπηγεία δεν μπορούσαν, κατόπιν της εντάξεώς τους στην ΑΙΕ, να εξακολουθήσουν να απολαύουν των γενικών εκπτώσεων φόρου που δικαιούνταν όταν ανήκαν στον όμιλο INI. Αν αρθεί η δικαιολογία αυτή, αίρεται και η έγκριση. Σύμφωνα με την Επιτροπή, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί εκ προοιμίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

60 Εκ προοιμίου, πρέπει να εξεταστεί ο ισχυρισμός της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι οι φορολογικές ενισχύσεις είχαν εγκριθεί σε αντιστάθμιση της μειώσεως της δυναμι-

κότητας των ναυπηγείων, οπότε οι ενισχύσεις αυτές είναι νόμιμες εφόσον τηρούν το ανώτατο όριο ενισχύσεως που προβλέπει ο κανονισμός 1013/97.

- 61 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 27 και 28 της παρούσας αποφάσεως, η έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής των ενισχύσεων υπό τη μορφή ειδικών εκπάσεων φόρου, μέχρι ύψους 58 δισεκατομμυρίων ESP, στηρίζεται στην αδυναμία των ναυπηγείων να συνεχίσουν να απολαύουν της ευνοϊκής φορολογικής μεταχειρίσεως κατόπιν της εντάξεώς τους από τον όμιλο INI στην AIE.
- 62 Πράγματι, το γεγονός ότι η Επιτροπή υποχρεούνταν, όταν εξέδωσε την εγκριτική απόφαση, να διασφαλίσει ότι τα ποσά των εγκριθεισών ενισχύσεων δεν θα υπερβούν τα ανώτατα όρια του κανονισμού 1013/97, δεν περιορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται κατά τη χορήγηση ενισχύσεως στα ισπανικά ναυπηγεία του ανωτάτου ποσού αυτής της ενισχύσεως.
- 63 Επομένως, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Ισπανική Κυβέρνηση βασίζεται επί εσφαλμένης προϋποθέσεως.
- 64 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος του λόγου αυτού ακυρώσεως, διαπιστώνεται ότι ορθώς η εγκριτική απόφαση εξάρτησε τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων από την αδυναμία των ναυπηγείων να λαμβάνουν τα φορολογικά πλεονεκτήματα που είχαν πριν από την 1η Αυγούστου 1995.
- 65 Επομένως, το πρώτο σκέλος δεν είναι βάσιμο.

66 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος, σύμφωνα με το οποίο η προσβαλλομένη απόφαση αρνείται τον οριστικό χαρακτήρα της εγκριτικής αποφάσεως, επισημαίνεται ότι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη νέων ενισχύσεων καθόσον οι ενισχύσεις υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου είχαν εγκριθεί μόνο για να αντισταθμίσουν τον αποκλεισμό των ναυπηγείων από το ευεργέτημα των γενικών εκπτώσεων φόρου.

67 Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί τον οριστικό χαρακτήρα της εγκριτικής αποφάσεως, αλλά μόνο διασφαλίζει την τήρηση των προβλεπομένων με την απόφαση αυτή προϋποθέσεων.

68 Επομένως, το δεύτερο σκέλος πρέπει να απορριφθεί.

69 Τέλος, το τρίτο σκέλος, που αντλείται από τη φερομένη σώρευση εκ μέρους της Επιτροπής των εγκριθεισών ενισχύσεων και των γενικών μέτρων για να στηρίξει τη διαπίστωσή της περί του μη συννόμου χαρακτήρα των επιδίκων ενισχύσεων, παραβιάζει την προσβαλλομένη απόφαση. Πράγματι, με την απόφαση αυτή, η εξέταση των ενισχύσεων αυτών δεν στηρίζεται στη σώρευσή τους με τις γενικές εκπτώσεις φόρου, αλλά μόνο στη μη τήρηση εκ μέρους των ισπανικών αρχών της προϋποθέσεως που θεσπίζεται με την εγκριτική απόφαση κατά τη χορήγηση των εν λόγω ενισχύσεων υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου.

70 Συνεπώς, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 71 Με τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, επικουρικώς, ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι τα ναυπηγεία δεν μπορούσαν να σωρεύσουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου και τις γενικές εκπτώσεις φόρου βάσει του ισπανικού γενικού συστήματος φορολογικής ενοποίησης, τα καταβληθέντα 58 δισεκατομμύρια ESP δεν δικαιολογούνται εντούτοις ενόψει των πραγματικών ζημιών των ναυπηγείων αυτών κατά τη διάρκεια της περιόδου που ανήκαν στην ΑΙΕ. Συνεπώς, εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 72 Πράγματι, σύμφωνα με την κυβέρνηση αυτή, μολονότι οι γενικές εκπτώσεις φόρου που έλαβαν τα ναυπηγεία αντιστοιχούσαν στο 28 % της αρνητικής φορολογητέας βάσης κάθε οικονομικού έτους, ο υπολογισμός των εγκριθείσων ενισχύσεων υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου δεν έγινε, αντιθέτως, σε σχέση με το 28 % της προβλέψιμης για τα έτη 1995 έως 1998 αρνητικής φορολογητέας βάσης. Εφόσον οι ενισχύσεις υπολογίστηκαν βάσει των καθαρών αποτελεσμάτων πριν από την αφαίρεση του φόρου και όχι επί της φορολογητέας βάσης, ο υπολογισμός έγινε πάντοτε σε σχέση με το κριτήριο των ζημιών πριν από την αφαίρεση του φόρου, ή των πραγματικών ζημιών. Στην περίπτωση αυτή, το σύνολο των καταβληθεισών ενισχύσεων, δηλαδή τα 58 δισεκατομμύρια ESP, καλύπτεται από την εγκριτική απόφαση, διότι οι ζημιές ήταν σημαντικότερες απ' ό,τι είχε προβλεφθεί.
- 73 Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως της Ισπανικής Κυβερνήσεως στηρίζεται, όπως και ο τρίτος λόγος, σε εσφαλμένη ανάλυση. Για να υπολογιστεί το ποσό των ενισχύσεων που κλήθηκαν ασυμβίβαστες με την προσβαλλομένη απόφαση, η Επιτροπή στηρίχθηκε στις εγκριθείσες ενισχύσεις, εφόσον οι ενισχύσεις αυτές

κατέστησαν άνευ δικαιολογίας και, συνεπώς, άνευ εγκρίσεως. Οι εγκριθείσες όμως ενισχύσεις δεν αντιστοιχούν, αντίθετα προς αυτά που ισχυρίζεται το προσφεύγον, στο 28 % των ζημιών που είχαν προβλεφθεί για την εν λόγω περίοδο, αλλά σε ενισχύσεις που προορίζονταν να αντισταθμίσουν την αδυναμία εξακολουθήσεως χορηγήσεως των γενικών εκπτώσεων φόρου που απορρέουν από την ένταξη των ναυπηγείων σε εταιρία holding, που είναι, από γενική άποψη, κερδοφόρος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

74 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 27 και 28 της παρούσας αποφάσεως, η χορήγηση των φορολογικών ενισχύσεων εκ μέρους των ισπανικών αρχών, δυνάμει του νόμου 13/96, που ενέκρινε την εγκριτική απόφαση, δικαιολογείται με την απώλεια της δυνατότητας των ναυπηγείων να αντισταθμίζουν τις μετά τους φόρους ζημιές τους με τα κέρδη άλλων εταιριών του ομίλου στον οποίο τότε ανήκαν.

75 Όταν η Επιτροπή υπολόγισε το ποσό των ενισχύσεων, που χορηγήθηκαν υπό τη μορφή ειδικών εκπτώσεων φόρου, καταβληθεισών στα ναυπηγεία βάσει του νόμου 13/96, τις οποίες έκρινε ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά, συμμορφώθηκε προς τις διατάξεις του ιδίου αυτού νόμου ο οποίος προβλέπει τον υπολογισμό του ποσού αυτών των εκπτώσεων φόρου σε σχέση με τη φορολογητέα βάση.

76 Αντίθετα όμως προς ό,τι ισχυρίζεται η Ισπανική Κυβέρνηση, όταν η χορήγηση αυτών των ειδικών εκπτώσεων φόρου δεν δικαιολογούνταν πλέον, κατόπιν της εντάξεως των ναυπηγείων στον όμιλο SEPI, την 1η Σεπτεμβρίου 1997 — δίδοντας εκ νέου στα ναυπηγεία τη δυνατότητα να αντισταθμίσουν τις μετά τους φόρους ζημιές τους με τα κέρδη άλλων εταιριών του ομίλου —, οι ούτως χορηγηθείσες παράνομες ενισχύσεις έπρεπε να υπολογιστούν λαμβάνοντας υπόψη τη νομοθεσία δυνάμει της οποίας χορηγούνται οι γενικές εκπτώσεις φόρου.

- 77 Επομένως, οι επικρίσεις της Ισπανικής Κυβερνήσεως για τον υπολογισμό του ύψους των παρανόμων ενισχύσεων δεν είναι βάσιμες και δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι, εκδίδοντας την προσβαλλομένη απόφαση, προσέβαλε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ή ότι υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.
- 78 Συνεπώς, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 79 Βάσει του συνόλου των προεκτεθέντων, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 80 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή το Βασίλειο της Ισπανίας ηττήθηκε και η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη του στα δικαστικά έξοδα, το Βασίλειο της Ισπανίας πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.**

Macken

Gulmann

Schintgen

Σκουρής

Cunha Rodrigues

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Μαρτίου 2002.

Ο Γραμματέας

Η Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass

F. Macken